

نحوه‌ی پشتیبانی آتش گروه‌های توپخانه از مأموریت قرارگاه‌های منطقه‌ای نزا‌جا در جنگ ناهم‌تراز

حاتم سیفی^۱

چکیده

هر کشوری برای مقابله با تهدیدات باید دارای تدابیر، خط‌مشی‌ها و تمهیدات خاص باشد تا بتواند تلاش‌های دفاعی و امنیتی خود را در قالب دکترین و سیاست‌های کلی هم‌جهت نموده و به موردا اجرا گذارد، با توجه به تغییرات ایجادشده در ساختار نیروی زمینی نحوه‌ی پشتیبانی آتش گروه‌های توپخانه از مأموریت قرارگاه‌های عملیاتی منطقه‌ای نزا‌جا به‌خصوص در جنگ ناهم‌تراز با چالش جدی مواجه گردیده است تحقیق حاضر به این موضوع پرداخته و هدف این تحقیق مطالعه موردی در خصوص تبیین نحوه‌ی سازمان برای رزم و طرح‌ریزی آتش گروه‌های توپخانه در پشتیبانی آتش از مأموریت قرارگاه‌های عملیاتی منطقه‌ای نزا‌جا در جنگ ناهم‌تراز هست. روش تحقیق توصیفی با رویکرد تحلیل آمیخته هست. جامعه مورد مطالعه گروه‌های توپخانه نزا‌جا می‌باشند. به علت نداشتن سابقه‌ی نبرد در برابر نیروهای فرا منطقه‌ای در کشور، محقق با توزیع پرسشنامه، مصاحبه با صاحب‌نظران، اسناد و مدارک از ابزار و روش جمع‌آوری اطلاعات در این تحقیق استفاده می‌نماید. یافته‌های این تحقیق منظور نمودن موارد جدیدتری نسبت به جنگ کلاسیک در سازمان برای رزم و طرح‌ریزی آتش گروه‌های توپخانه در پشتیبانی آتش از مأموریت قرارگاه‌های عملیاتی منطقه‌ای نزا‌جا در جنگ ناهم‌تراز هست.

کلیدواژه‌ها:

سازمان برای رزم، طرح‌ریزی آتش، جنگ ناهم‌تراز، گروه‌های توپخانه

مقدمه

طراحان نظامی می‌دانند که در عملیات، آتش پشتوانه حرکت است. آتش بدون مانور و مانور بدون آتش معنی ندارد. مانور یعنی حرکت و پیشروی و تضمین‌کننده هر حرکتی (چه پیشروی و چه عقب‌روی) است. یک مانور پیش‌بینی‌شده و قاطع بدون پشتیبانی آتش به‌ندرت موفق خواهد شد. فرماندهان به‌خوبی می‌دانند که آتش و پشتیبانی آتش یکی از سریع‌ترین عوامل ایجاد قدرت رزمی جهت اعمال نفوذ در میدان نبرد است. (سلماسی، ۱۳۹۰: ۵۹)

دست آورده‌ای جنگ تحمیلی ۸ ساله بر پایه آموزش‌های تاکتیکی کلاسیک، تجارب گران‌بها و نتایج مادی و معنوی بسیار ارزشمندی را برای کشور ما به ارمغان آورد، در این میان نقش آتش به‌موقع، مداوم و سنگین گروه‌های توپخانه در این جنگ بر هیچ‌یک از صاحب‌نظران پوشیده نیست و لذا برای موفقیت و پیروزی در رزم و اجرای هرگونه عملیات نظامی قبل از هر چیز وجود یک سیستم پشتیبانی آتش مؤثر و کارا امری ضروری و اجتناب‌ناپذیر است. آنچه نیروهای دشمن را در یک نبرد ناهم‌تراز (از نظر عوامل توان رزمی و بدون در نظر گرفتن اصل اعتقاد و ایمان)، برتر ساخته، تاکتیک‌های آنان نیست بلکه آنچه باعث قدرت برتر آنان گردیده فن‌ها و تجهیزات و وسایل مدرنیزه هست (وسایلی که می‌تواند ارتباط را مختل و هرگونه حرکات را کشف و اهداف را با دقت زیاد مورد اصابت قرار دهد) پس لازم است که در مورد تاکتیک‌هایی مورد استفاده در چنین نبردی تفکرات بیشتری انجام شود؛ و روش‌هایی ارائه گردد که برتری فناوری دشمن را تا حدی خنثی نموده و با تکیه بر آن به توان یک یگان توپخانه در یک موضع نسبتاً وسیع پراکنده نموده و با افزایش سرعت و دقت، برتری قدرت آتش را به دشمن تحمیل نمود و به‌عبارت‌دیگر با ایجاد تاکتیک‌هایی که تاکنون بکار گرفته نشده است بتوانیم به نحو دلخواه از یگان‌های آتش خود استفاده کنیم. (صارمی، ۱۳۹۰: ۶۶)

اما باید اذعان داشت رویکرد جدید جنگ‌ها سمت و سویی جدید با محوریت هوشمندی، ابتکار و تدبیر در کلیه یگان‌ها از جمله گروه‌های توپخانه را دارد به همین جهت نیاز به جهش و پیشرفتی عمیق اعم از تدارک سلاح و تغییر تاکتیک در این یگان‌ها لازم است. (اعلمی فر، ۱۳۹۰: ۵۶) در رزم ناهم‌تراز بنا به توانمندی‌های دشمن، الزامات تاکتیکی و اصول حاکم بر عملیات منظم به‌ویژه سازمان برای رزم و طرح‌ریزی آتش را در گروه‌های

توپخانه صحرائی تحت تأثیر قرار داده و احتمالاً این اصول دستخوش تغییراتی در ماهیت نیز می‌گردند. (کامیاب، ۱۳۸۵: ۲۳)

همان‌طوری که گفته شد انجام موفقیت‌آمیز عملیات به عامل‌های زیادی نیاز دارد که از آن جمله می‌توان پشتیبانی آتش را نام برد و قسمت اعظم پشتیبانی آتش قرارگاه‌های منطقه‌ای به‌وسیله گروه‌های توپخانه فراهم می‌شود لذا برای اینکه یک پشتیبانی آتش مؤثر و دقیق از یگان‌های مانوری انجام شود آگاه بودن به فنون به‌کارگیری توپخانه در رزم الزامی است و در هر نوع رزمی بایستی تاکتیک متناسب با آن را بکار برد تا توپخانه بتواند قابلیت بقا خود را حفظ و ضد آتش دشمن را خنثی نماید. مشکلی که هم‌اکنون یگان‌های توپخانه صحرائی به‌طور عام با آن روبه‌رو هستند تغییر تاکتیک‌های جنگ در میدان‌های نبرد هست که این تاکتیک‌ها باعث شده نیروهای مانوری در مناطق بسیار وسیع گسترش پیدا کرده و جبهه‌های جنگ دارای عرض و عمق فراوانی باشند. لذا نیاز چندین برابری به یگان‌های آتش توپخانه جهت پوشش این جبهه وسیع و توانایی ضد آتش بسیار قوی دشمن و آسیب‌پذیری مواضع توپخانه در برابر وسایل آماج یاب او پس از تیراندازی گسترش تاکتیکی یگان‌های مانوری تا رده دسته و حتی کوچک‌تر باعث گردیده که به‌تناسب آن سازمان برای رزم و طرح‌ریزی آتش را با مشکلات زیادی روبه‌رو نماید. (مینا پور، شهرام، ۱۳۹۰: ۳۲)

همواره این مسئله دغدغه محقق بوده که سازمان برای رزم و طرح‌ریزی آتش گروه‌های توپخانه بایستی به چه صورتی باشد که بهترین پشتیبانی آتش از مأموریت قرارگاه‌های عملیاتی منطقه‌ای نزاجا در جنگ ناهم‌تراز به عمل آورند.

از سویی با توجه به تغییر ساختار نزاجا برابر طرح ابلاغی ستاد کل نیروهای مسلح که در آن لشکرها از قرارگاه تاکتیکی، اداری به قرارگاه تاکتیکی تغییر وضعیت داده و با حذف توپخانه لشکری و تغییر وضعیت قرارگاه‌های منطقه‌ای خلأ بزرگی در نحوه‌ی پشتیبانی آتش ایجاد گردیده بنابراین سازمان برای رزم و طرح‌ریزی آتش در گروه‌های توپخانه که به‌عنوان پشتیبانی‌کننده قرارگاه‌های منطقه‌ای می‌باشند بسیار مهم هست بنابراین در این پژوهش با توجه به موارد ذکر شده و مقدمات و توانمندی‌های جنگ‌افزارهای توپخانه صحرائی و عنایت به مؤلفه‌های سازمان برای رزم و طرح‌ریزی آتش سعی گردیده است که راه‌های کار مناسبی جهت ارتقاء کیفیت به‌کارگیری و استفاده بهتر از توانایی‌های گروه‌های توپخانه و حجم آتش آن‌ها در پشتیبانی از قرارگاه‌های عملیاتی در جنگ ناهم‌تراز ارائه شود.

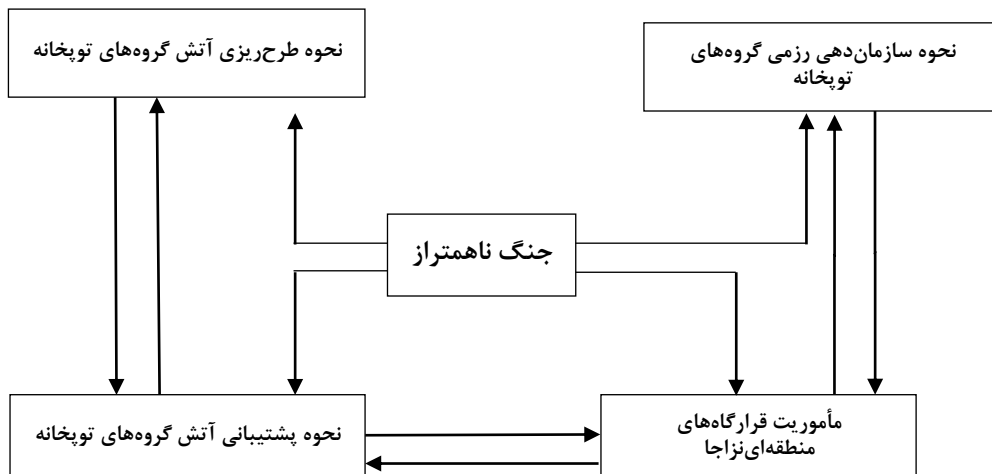
در این تحقیق به منظور جمع‌آوری اطلاعات از ابزارهایی مانند مصاحبه، پرسشنامه و مطالعه اسناد و مدارک استفاده به عمل آمده و پس از جمع‌آوری اطلاعات از نفرات صاحب‌نظر نزاجا و تجزیه و تحلیل منابع مورد مطالعه به تجزیه و تحلیل اطلاعات پرداخته بنابراین نوع تحقیق کاربردی و جهت اجرای این تحقیق از روش توصیفی (زمینه‌ای، موردی) با رویکرد تحلیل کیفی داده‌ها و از روش آمیخته (ترکیب کمی و کیفی داده‌ها) استفاده گردیده است.

در این پژوهش جامعه مورد مطالعه گروه‌های توپخانه صحرایی که به عنوان پشتیبان آتش قرارگاه‌های عملیاتی نزاجا در رزم ناهم‌تراز عمل می‌کنند، انتخاب شده‌اند. تعداد ۷۰ گردان توپخانه صحرایی و ۵ گروه توپخانه وجود دارد کلیه مسئولینی که به صورت عملی به اطلاعات فوق (در ستاد نزاجا و یا گردان‌های توپخانه صحرایی) دسترسی داشته و در خصوص به‌کارگیری آن صاحب‌نظر می‌باشند جامعه آماری را تشکیل می‌دهند این صاحب‌نظران به تعداد ۱۲۰ نفر با اعمال ضریبی توسط محقق تعیین گردیده‌اند که با استفاده از فرمول کوکران حجم جامعه نمونه ۵۰ نفر برآورد شد.

پیشینه تحقیق

ردیف	عنوان تحقیق انجام شده	محقق	نتایج تحقیق
۱	نحوه‌ی عملکرد توپخانه صحرایی در نبرد ناهم‌تراز	سرهنگ توپخانه محمدتقی حیدری دانشجوی دوره یک حرفه‌ای	واگذاری مأموریت غیراستاندارد و زیر امر گذاشتن یگان‌های توپخانه - انجام طرح‌ریزی آتش قبل از درگیری به صورت مشروح و در حین عملیات به صورت تعجیلی و غیر مشروح
۲	چگونگی کاربرد توپخانه صحرایی در محیط ناهم‌تراز در مقابله با نیروهای فرامنطقه‌ای	سرهنگ توپخانه شهاب شریفی دانشجوی دوره ۱۸	تقدم طرح‌ریزی آتش طبق برنامه و طبق درخواست خواهد بود و طبق درخواست نیز بر طبق برنامه تقدم خواهد داشت. شناسایی، انتخاب و اشغال موضع با فرصت خواهد بود.

مدل مفهومی نحوه پشتیبانی آتش گروه‌های توپخانه از مأموریت قرارگاه‌های منطقه‌ای نزاجا در جنگ ناهمتراز

توضیح مدل مفهومی تحقیق

توجه به این موضوع که سرعت عمل در اجرای آتش برای پشتیبانی از عملیات‌های جنگ ناهمتراز بسیار مهم است، لذا استفاده از راکت‌اندازها به علت سرعت بالای راکت و زمان کوتاه پرواز، زمان پاسخ‌گویی به نیاز آتش یگان‌های پشتیبانی شونده را به حداقل رسانده و اصل حداکثر پاسخ‌گویی در حداقل زمان را به خوبی رعایت می‌نماید. علاوه بر این به علت سرعت عمل زیاد و تحرک بالا در تغییر موضع امکان واکنش توسط نیروهای دشمن را کاهش و بیشترین اثر روی هدف را خواهد داشت. همچنین استفاده از توپخانه لوله دار به علت قدرت و دقت آتش در پشتیبانی از قرارگاه عملیاتی بسیار مهم است پس به کارگیری صحیح از گروه‌های توپخانه به علت ترکیب کالیبرهای مختلف می‌تواند در عملیات ناهمتراز اثرگذاری زیادی داشته باشد و این امر بستگی به سازمان برای رزم و طرح‌ریزی آتش مناسب گروه‌های توپخانه دارد.

به کارگیری اصولی و صحیح گروه‌های توپخانه را در پشتیبانی از قرارگاه‌های عملیاتی منطقه‌ای نزاجا در جنگ ناهمتراز مقدور نیست مگر این که ابهامات زیادی که در سازمان برای رزم و طرح‌ریزی آتش این یگان‌ها باقی مانده حل گردد؛ زیرا با توجه به ساختار جدید

یگان‌های نزاچا حذف توپخانه لشکری شکاف عمیقی در پوشش آتش منطقه تیپ‌های مستقل و قرارگاه‌های عملیاتی منطقه‌ای نزاچا ایجاد می‌گردد.

سوالات تحقیق

(۱) سازمان برای رزم گروه‌های توپخانه در پشتیبانی آتش از مأموریت قرارگاه‌های عملیاتی منطقه‌ای نزاچا در جنگ ناهمتراز چگونه باید باشد؟

(۲) طرح‌ریزی آتش گروه‌های توپخانه در پشتیبانی آتش از مأموریت قرارگاه‌های عملیاتی منطقه‌ای نزاچا در جنگ ناهمتراز چگونه باید باشد؟

فرضیه‌ها

(۱) سازمان برای رزم گروه‌های توپخانه در پشتیبانی آتش از مأموریت قرارگاه‌های عملیاتی منطقه‌ای نزاچا در جنگ ناهمتراز بایستی به‌گونه‌ای باشد که اختصاص قدرت آتش بیشتر به محور پیشروی اصلی دشمن با پشتیبانی سریع آتش‌های تمرکزی در لایه‌های درگیر و فرسایشی ایجاد نماید.

(۲) طرح‌ریزی آتش گروه‌های توپخانه در پشتیبانی آتش از مأموریت قرارگاه‌های عملیاتی منطقه‌ای نزاچا در جنگ ناهمتراز بایستی به‌گونه‌ای باشد که بر اساس سناریوهای احتمالی دشمن در زمان تهدید و تهاجم با ذکر کامل جزئیات در محورهای نفوذی و مناطقی که گردان توپخانه تیپ‌ها نتوانسته‌اند پوشش دهند انجام شود.

مباحث نظری

جنگ ناهمتراز

جنگ ناهمتراز که امروزه در قالب راهبرد، عملیات، تاکتیک، تکنیک، ابزار و شیوه نبرد مورد توجه کارشناسان و صاحب‌نظران عرصه امور دفاعی است کمتر از یک دهه در ادبیات سیاسی و نظامی کشورمان مطرح شده است. از جمله دلایلی که باعث شد این مفهوم در کانون توجه قرار گیرد، شاید بتوان به از میان رفتن نظام دوقطبی به‌طور عام و تبدیل شدن آمریکا به یک تهدید جدی علیه کشورمان به‌طور خاص اشاره کرد. (فرقانی، جمشید، ۱۳۹۰: ۱۸)

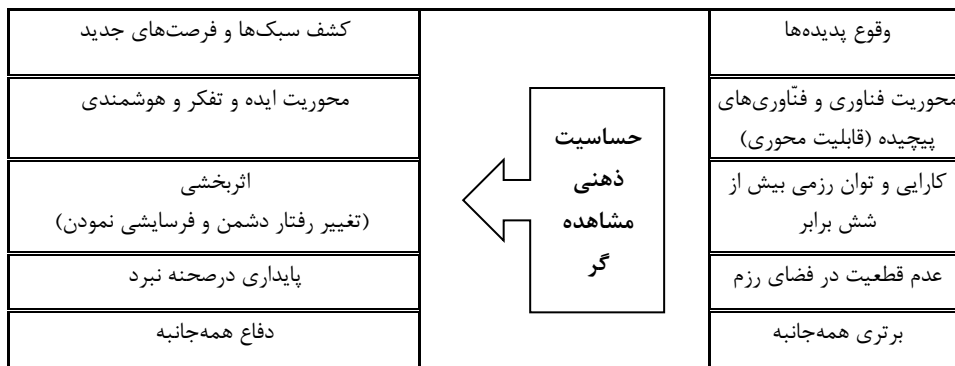
حادثه ۱۱ سپتامبر به‌مثابه یک رخداد راهبردی، به معنای تحقق عینی تهدیدات آمریکا بود که ایران را به‌عنوان یکی از محورهای شرارت عنوان و همین امر نقطه شروع نقش و موقعیت راهبردی جدید آمریکا و تهدیدات وی به‌حساب آمد. دولت‌مردان آمریکا به دنبال

ایجاد الگویی بودند که نظام بین‌المللی و ساختار سیاسی و اجتماعی بسیاری از کشورهای منطقه خاورمیانه را بر پایه آن شکل دهند، به طوری که آمریکا در فاصله کمتر از دو سال دو جنگ را طراحی و اجرا کرد که در نتیجه آن دو نظام سیاسی را تغییر و علائم توسعه این رفتار را حداقل برای دهه آینده از خود بروز داد. (موسوی قویدل، سید علی اکبر، ۱۳۸۵: ۸)

هر کشوری برای مقابله با تهدیدات باید دارای تدابیر، خط‌مشی‌ها و تمهیدات خاص باشد تا بتواند تلاش‌های دفاعی و امنیتی خود را در قالب دکترین و سیاست‌های کلی هم‌جهت نموده و به مورد اجرا گذارد؛ لذا راهبرد دفاعی با استفاده از کلیه امکانات و توانایی‌های ملی در جهت مقابله با تهدیدات شکل می‌گیرد.

جمهوری اسلامی ایران که در نوک حمله استکبار جهانی قرار گرفته است بایستی به منظور مقابله با این تهدیدات دائمی از تاکتیک‌ها و ابزار برای مقابله استفاده نماید که ضمن حفظ ارزش‌ها و آرمان‌های ملی، از دستیابی استکبار به اهداف بلندمدت خود جلوگیری نماید. (صارمی، ۱۳۹۳: ۵۱)

مدل جنگ ناهمتراز:

نحوه‌ی محاسبه توان رزمی در جنگ ناهمتراز

در عملیات ناهمتراز نسبت توان رزمی محسوس نیروهای مانوری متجاوز در تلاش اصلی به نیروی مدافع، سه‌به‌یک در نظر گرفته می‌شود ولی با اختصاص آتش غیرسازمانی، پشتیبانی هوایی، موشکی، انتخاب مانور مناسب و نوع تجهیزات می‌توان گفت توان رزمی تلاش اصلی متجاوز، حداقل تا شش برابر نسبت مدافع افزایش می‌یابد.

نیروی برتر در عملیات ناهمتراز به دلیل داشتن توان رزمی بیشتر از شش برابر، پیروزی را با احتمال بیش از ۹۵ درصد انتظار دارد؛ بنابراین تاکتیک اتخاذ شده برای مقابله با نیروی

ناهمتراز، ابتدا بایستی برتری توان رزمی و سایر برتری‌های دشمن را خنثی نماید. (صارمی، پرواس، ۱۳۹۳: ۵۱)

سازمان دهی رزمی:

سازمان دادن یگان‌های توپخانه برای رزم تحت هرگونه شرایط و در هر نوع عملیات، اعم از منظم و یا نامنظم و یا عملیات ناهمتراز نباید خارج از اصول اولیه‌ی سازمان برای رزم باشد زیرا اصول پنج‌گانه‌ی سازمان برای رزم به‌اندازه‌ی کامل و انعطاف‌پذیر است که چنانچه با دقت و به‌درستی مورد استفاده قرار گیرند. در هر نوع عملیات، آتش مورد نیاز یگان پشتیبانی شونده را تأمین نموده و به‌طور کامل پاسخگو خواهند بود؛ بنابراین، برای نیل به این هدف لازم است ابتدا نیازمندی‌های پشتیبانی آتش خود را در هر عملیات به‌طور صحیح مورد بررسی قرار داده تا سپس قادر باشیم در جهت تأمین آتش مورد نیاز منطقه، یگان‌های توپخانه را به‌کارگیریم. البته، باید به این نکته توجه داشته باشیم که هرگز نباید برای انجام پشتیبانی آتش یگان‌های توپخانه به‌طور جدی در خطر قرار گیرند، زیرا در این صورت در حداقل زمان یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های اداره و ادامه‌ی نبرد را از دست خواهیم داد و یگان‌های پشتیبانی شونده بدون آتش پشتیبانی خواهند ماند. در نتیجه، باید یگان‌های توپخانه به شکلی سازمان داده شوند که علاوه بر انجام مأموریت تا حد امکان از آسیب‌پذیری آن‌ها نیز کاسته شود. (سعیدی فر، علی‌اشرف، ۱۳۹۰: ۵۸)

در نظر داشته باشید عملیات پدافند که در رزم ناهمتراز مدنظر هست، پدافند در سطح بوده و عناصر تیپ در یک منطقه وسیع مستقر شده و تفرقه و پراکندگی آن‌ها بسیار زیاد است. لذا، با توجه به وسعت منطقه و پراکندگی نیروها و قدرت تهاجمی نیروهای دشمن، یگان توپخانه نباید به‌صورت گردانی و یا حتی آتشباری در مواضع مستقر شوند زیرا در این صورت به یک هدف عمده برای دشمن تبدیل و خیلی سریع نابود خواهند شد و بهتر است که در انتخاب مواضع و نحوه استقرار آن‌ها، اصل پراکندگی کاملاً رعایت شود. کاربرد توپخانه صحرائی به‌صورت قبضه‌ای هرچند موجب کاهش آسیب‌پذیری می‌گردد و حجم آتش مؤثر توپخانه را کاهش می‌دهد. همچنین استفاده از تیر مستقیم توپ نیز در شرایطی مدنظر قرار خواهد گرفت که نیروهای متجاوز به نزدیکی مواضع توپخانه رسیده باشند. در این شرایط برای این‌که حداکثر پاسخ‌گویی و حداقل آسیب‌پذیری ایجاد شود بهترین راه‌کار این است که هر آتشبار به دو یا سه دسته و هر دسته (۲ یا ۳ توپ) در یک موضع مستقر شود. در این روش علاوه بر آنکه حداکثر حجم آتش مؤثر توپخانه حفظ شده، آسیب‌پذیری

یگان توپخانه نیز کاهش می‌یابد و پشتیبانی مناسبی برای طرح مانور فراهم می‌شود. لازم به ذکر است که در بعضی موقعیت‌ها و شرایط خاص تدبیر فرمانده یگان مانوری بر این است که از تعدادی توپ در سطح منطقه به صورت قبضه‌ای استفاده شود. در این شرایط باید از توپ‌های سیار استفاده نمود توپ‌های سیار از مواضع اصلی به مواضع تکمیلی حرکت کرده و پس از تیراندازی روی هدف‌های خاص به مواضع اصلی برمی‌گردند.

در نظر داشته باشید همکاری نزدیک بین یگان پشتیبانی شونده و یگان توپخانه از اهمیت خاصی برخوردار است و در رزم ناهم‌تراز این همکاری و هماهنگی باید به میزان زیادی افزایش یابد. در صورتی که منطقه مسئولیت هر یگان توپخانه از قبل تعیین گردد می‌توان اطمینان حاصل نمود که در صورت وقوع جنگ کلیه اعمال از قبل پیش‌بینی شده و قابل اجرا باشند. از سوی دیگر یگان توپخانه فرصت پاسخ‌گویی به وضعیت‌های ناگهانی و پیش‌بینی نشده را خواهد داشت. همچنین، اگر بنا به ضرورت یگان مانوری دیگری در منطقه پیش‌بینی شده وارد عمل گردد امر پشتیبانی آتش با اخلاص روبه‌رو نمی‌شود. برای اینکه فرمانده بتواند به‌طور مؤثر در عملیات نفوذ نموده و از توانایی یگان‌ها و کارکنان خود حداکثر استفاده را بنماید. باید یگان‌های زیرمجموعه خود را با ترکیب‌بندی راهکنشی مناسب و برقرار نمودن روابط فرماندهی منطقی برای رزم آماده سازد. (کامیاب، سعید، ۱۳۹۰: ۱۵)

طرح‌ریزی آتش

یکی از جمله مواردی که اثر گلوله‌های توپخانه را مضاعف می‌سازد طرح‌ریزی آتش است لازم است بدانیم که طرح‌ریزی آتش در هر عملیات با توجه به ویژگی‌های آن عملیات انجام می‌شود که یا مشروح کامل است، یا ساده و تعجیلی و یا به صورت ترکیبی از دو حالت هست. (حاذق، ۱۳۶۰: ۹۳)

برای پشتیبانی توپخانه از عملیات ناهم‌تراز، با توجه به آنچه در صفحات قبل مطرح گردید برای طرح‌ریزی آتش باید از حالت سوم استفاده شود. یعنی در ابتدا آتش‌ها به صورت مشروح کامل توسط ه آ گردان تو کم ویژه در رده تیپ طرح‌ریزی گردیده و در ادامه عملیات، آتش‌ها به صورت ساده تعجیلی توسط فرمانده آتشبار و دسته طرح‌ریزی می‌گردد. در البته تأکید روی طرح‌ریزی مشروح کامل است زیرا در این روش دقت افزایش یافته مصرف مهمات نیز کاهش می‌یابد. در ضمن اگر در طرح مانور تیپ به صورت یکجا یعنی

گروه‌های رزمی به صورت موزاییکی پشت سر هم یا در کنار هم چیده شده باشند طرح آتش به صورت تیپی هست و گردان به صورت کمک مستقیم ویژه تیپ به کار می‌رود و دیگر آتشبارها مأموریت دریافت نمی‌کنند و در اختیار گروه‌های رزمی قرار نمی‌گیرند. ولی اگر در طرح مانور تیپی گروه‌های رزمی به صورت جداگانه به کار روند به هر گروه رزمی یک آتشبار با رابطه تحت کنترل و مأموریت کمک مستقیم ویژه در اختیار می‌گیرد. (عارف، ۱۳۹۰: ۴۸)

در این طرح‌ریزی باید به جاده‌های آسفالته مستقیم که ممکن است برای فرود جنگنده‌های دشمن مورد استفاده قرار گیرند، گذرگاه‌ها، دره‌ها، زمین‌های مناسب برای هلی برن دشمن، تنگه‌ها، رزم گاه‌ها و... و مناطقی از این قبیل اهمیت ویژه قائل شد. به طوری که هر کدام از این مناطق توسط آتش چندین قبضه توپ و خمپاره که در مواضع مختلف مستقر شده‌اند پوشیده شود تا در صورت کشف یکی از مواضع، سایر قبضه‌ها قادر به اجرای آتش روی محل مورد نظر باشند و فرصت کافی برای جابه‌جایی و تغییر مکان توپخانه کشف شده وجود داشته باشد.

توجه: توصیه می‌گردد طرح‌ریزی آتش‌های توپخانه برای پشتیبانی از عملیات ناهم‌تراز به صورتی انجام شود که کل منطقه مدنظر قرار گرفته و به مناطقی که به علت وجود موانع طبیعی، خالی از نیروی پشتیبانی شونده می‌باشند نیز اهمیت داده شود. (سیفی، ۱۳۹۱: ۴۲)

تجزیه و تحلیل توصیفی

سازمان برای رزم

سازمان دادن یگان‌های توپخانه برای رزم تحت هرگونه شرایط و در هر نوع عملیات، اعم از منظم و یا نامنظم و یا عملیات ناهم‌تراز نباید خارج از اصول اولیه‌ی سازمان برای رزم باشد زیرا اصول پنج‌گانه‌ی سازمان برای رزم به اندازه‌ی کامل و انعطاف‌پذیر است که چنانچه با دقت و به‌درستی مورد استفاده قرار گیرند. در هر نوع عملیات، آتش مورد نیاز یگان پشتیبانی شونده را تأمین نموده و به‌طور کامل پاسخگو خواهند بود؛ بنابراین، برای نیل به این هدف لازم است ابتدا نیازمندی‌های پشتیبانی آتش خود را در هر عملیات به‌طور صحیح مورد بررسی قرار داده تا سپس قادر باشیم در جهت تأمین آتش مورد نیاز منطقه، یگان‌های توپخانه را به‌کارگیریم. البته، باید به این نکته توجه داشته باشیم که هرگز نباید برای انجام

پشتیبانی آتش یگان‌های توپخانه به‌طور جدی در خطر قرار گیرند، زیرا در این صورت در حداقل زمان یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های اداره و ادامه‌ی نبرد را از دست خواهیم داد و یگان‌های پشتیبانی شونده بدون آتش پشتیبانی خواهند ماند. در نتیجه، باید یگان‌های توپخانه به شکلی سازمان داده شوند که علاوه بر انجام مأموریت تا حد امکان از آسیب‌پذیری آن‌ها نیز کاسته شود. (احمدی، ۱۳۹۱: ۲۹)

چگونگی رعایت اصول سازمان برای رزم گروه توپخانه در جنگ ناهمتراز

(۱) حداقل کنترل تمرکزی ممکنه

در رزم ناهمتراز فرماندهان یگان‌های مانوری باید بتوانند در شرایط بحرانی به نحو مطلوب تصمیم‌گیری نمایند و به همین منظور آن‌ها باید در مورد کاربرد نفرات و تجهیزات و همچنین سامانه پشتیبانی آتش آزادی عمل داشته باشند لذا سازمان برای رزم باید دارای کنترل تمرکزی بسیار کمتر باشد تا نیازمندی‌های پشتیبانی آتش یگان مانوری تأمین شود.

(۲) پشتیبانی توپخانه مناسب برای یگان‌های مانوری درگیر

بدیهی است پشتیبانی آتش از نیروی مانوری در رزم ناهمتراز به دلیل پراکنده بودن نیروها در یک منطقه وسیع رعایت این اصل مشکل هست. لذا، برای اینکه بتوانیم حداکثر پاسخگویی و حداقل آسیب‌پذیری را داشته باشیم بهتر است یگان‌های توپخانه صحرایی به دسته‌های (۲ و ۳ توپ) تقسیم و هر دسته در یک موضع مستقر شود، در این حالت علاوه بر اینکه حجم آتش مؤثر توپخانه حفظ‌شده، پشتیبانی توپخانه مناسب نیز برای یگان‌های مانوری درگیر که در یک منطقه وسیع مستقر هست فراهم گردیده و همچنین آسیب‌پذیری یگان توپخانه تا حدی کاهش می‌یابد.

(۳) اختصاص آتش بیشتر به محور اصلی دشمن یا آسیب‌پذیرترین منطقه

این اصل را می‌توان با واگذاری مأموریت تقویت به یگان‌های توپخانه کمک مستقیم رعایت نمود.

همچنین می‌توان با افزایش سهمیه مهمات یگان‌های کمک مستقیم ویژه و تقویت این اصل را رعایت نمود در ضمن چنانچه یگان‌های توپخانه عمل کلی که در سراسر منطقه مستقر شده‌اند، موضع مناسبی را اشغال نمایند می‌توان از آتش این یگان‌ها برای افزایش آتش این مناطق استفاده کرد.

توجه ۱: در رزم ناهمتراز در عملیات پدافند در سطح آتش بیشتر باید به خطرناک‌ترین رزمگاه‌ها اختصاص داده شود.

توجه ۲: در رزم ناهمتراز در عملیات تک‌های محدود روزانه و شبانه، ضد هلی برن و تاخت آتش بیشتر باید به یگان یا یگان‌های تک‌ور خودی اختصاص داده شود.

(۴) تسهیل عملیات آینده

این اصل با در نظر گرفتن نکات زیر عملی می‌گردد:

ب غیراستاندارد کردن مأموریت راهکنشی جاری برحسب نیازمندی‌های پیش‌بینی شده مانند سهمیه‌بندی مهمات

پ اشغال موضع مناسب توپخانه‌های با مأموریت عمل کلی

ت تعیین قطاع چپ و راست برای هر موضع و طرح‌ریزی آتش با توجه به قطاع‌های مذکور

(۵) دسترسی فوری به پشتیبانی توپخانه به‌منظور اعمال نفوذ فرمانده در عملیات

اگرچه نیروهای مانوری در یک منطقه وسیع مستقر می‌باشند و باید آزادی عمل بیشتری داشته باشند ولی برای اینکه فرمانده یگان پشتیبانی شونده بتواند در عملیات اعمال نفوذ نماید حداقل توپخانه و موشک‌ها را در اختیار خود باقی می‌گذارد و این امر با واگذاری مأموریت عمل کلی امکان‌پذیر می‌گردد. (سیفی، ۱۳۹۱: ۴۱)

مأموریت‌های تاکتیکی برای گروه‌های توپخانه

برای گروه‌های توپخانه و گردان‌های مستقلی که تحت کنترل توپخانه قرارگاه یا ارتش باقی‌مانده‌اند از طرف فرمانده توپخانه قرارگاه و یا ارتش، مأموریت تعیین می‌گردد. معمولاً فرماندهان توپخانه قرارگاه و ارتش برای گردان‌های داخل یک گروه، مأموریت تعیین نمی‌نمایند. هریک از چهار مأموریت تاکتیکی استاندارد را می‌توان به یک گروه توپخانه واگذار نمود. در این صورت مسئولیت‌های ذاتی یک مأموریت واگذاری به‌طور کلی شامل گروه می‌شود. فرمانده گروه در مقام فرماندهی، اختیار ذاتی دارد که جهت انجام مأموریت واگذاری خود در صورتی که لزوم به عناصر زیردست، دستورات لازم را صادر کند. این اختیار، شامل واگذاری مأموریت‌های تاکتیکی به یگان‌های زیردست نیز هست. در واگذاری مأموریت به یگان‌های تابعه گروه توسط فرمانده گروه باید دو اصل زیر رعایت گردد:

(الف) توانایی کلی فرمانده گروه را در اجرای مأموریت واگذاری کاهش ندهد.

(ب) درجه کنترل تمرکزی فرماندهی را که به گروه مأموریت تاکتیکی واگذار نموده است،

کم ننماید. (کامیاب، ۱۳۸۹: ۲۱)

طرح‌ریزی آتش در قرارگاه‌های منطقه‌ای

تهیه یک طرح آتش مفصل در توپخانه سپاه با آتش‌های طرح‌ریزی‌شده در منطقه سپاه روی مواضع توپخانه دشمن آماج‌هایی که خارج از برد توپخانه لشکر می‌باشند و آماج‌هایی که از نظر سپاه دارای اهمیت هستند شروع می‌شود. درخواست‌های آتش توپخانه پایین‌تر در طرح آتش توپخانه سپاه گنجانیده می‌شوند. طرح آتش توپخانه سپاه طوری تهیه می‌شود که جواب گوی تغییرات در وضعیت باشد. این طرح معمولاً شامل آتش‌های ایذایی و ممانعتی آتش‌های تهیه و برنامه‌های آماج مختلف هست. چنانچه آتش‌های توپخانه سپاه در داخل منطقه مسئولیت یگان‌های تابعه سپاه انجام گیرد و یا اینکه در عملیات یگان‌های تابعه مؤثر باشد در این صورت هماهنگی با این یگان‌ها ضروری است. (آذرافروز ۱۳۸۲: ۱۷)

نحوه‌ی طرح‌ریزی آتش و اجرای آتش‌ها در رده قرارگاه‌های منطقه‌ای:

این آتش‌ها به صورت گروه و سری آماج به خصوص در داخل منطقه کشتارگاه و عقبه ستون دشمن طرح‌ریزی گردد. بهتر است ابتدا و انتهای محل عبور دشمن را در منطقه رزمگاه‌ها به صورت ترکیبی از گروه و سری آماج طرح‌ریزی نمود. طرح‌ریزی آتش به صورت گروه و سری آماج در روی عقبه دشمن (احتیاط، منابع تدارکاتی و...) و نیروهای جلودار دشمن که از منطقه کشتارگاه خارج گردیده‌اند به منظور انهدام این اهداف و جلوگیری از تقویت دشمنی که در کشتارگاه گرفتار شده است اجرا می‌گردد. به منظور عدم کشف رزمگاه و پایگاه‌ها و مواضع نیروهای خودی، اجرای این آتش‌ها باید بنا به درخواست یگان مانوری باشد. استفاده از حداکثر نواخت تیر جنگ‌افزارها به منظور وارد آوردن حداکثر تلفات به دشمن و بر هم زدن سازمان و آرایش راهکنشی وی مدنظر قرار می‌گیرد. از کالیبرهای مختلف به منظور ایجاد یک حجم آتش مؤثر در منطقه هدف‌ها استفاده می‌گردد. از حداکثر برد سلاح‌ها و جنگ‌افزارهای پشتیبانی آتش استفاده به عمل می‌آید.

به همین منظور یگان‌های توپخانه‌ای که در مواضع عقب مستقر می‌باشند باید مواضع تکمیلی جلو را اشغال نموده تا بتوان از حداکثر برد سلاح‌های پشتیبانی آتش استفاده نمود. انجام این کار باعث می‌شود که:

- مواضع یگان‌های توپخانه عقب کشف نشود.
- اجرای باران آتش بر روی دشمن در رزمگاه.
- استفاده از حداکثر مقدرات و توانایی‌های یگان‌های پشتیبانی آتش.

استفاده از گلوله‌های دود انگیز در روز، ترکیب ماسوره‌ها، گلوله‌های روشن‌کننده در روز در طرح‌ریزی آتش اعمال می‌شود. اجرای آتش با گلوله‌های روشن‌کننده در روز می‌تواند به‌عنوان یک پیام بصری قراردادی جهت انتقال آتش استفاده گردد. (سیفی، ۱۳۹۱: ۲۹)

اجرای آتش از غیرمحمتمل‌ترین نقطه علیه مهاجم و از دورترین و پنهان‌ترین نقطه علیه مهاجم باید در طرح‌ریزی اعمال شود. (صارمی، ۱۳۹۳: ۶۹)

یافته‌های تحقیق:

در سازمان‌دهی رزمی گروه‌های توپخانه در جنگ ناهم‌تراز بایستی موارد جدیدتری نسبت به عملیات کلاسیک منظور گردد که گروه‌های توپخانه جوابگوی پشتیبانی مناسب آتش از مأموریت قرارگاه‌های عملیاتی منطقه‌ای نزا‌جا در جنگ ناهم‌تراز باشد که اهم موارد به شرح زیر هست:

الف - در سازمان برای رزم، پشتیبانی نزدیک از یگان‌های مانوری در لایه‌های مقابله‌ای و فرسایشی مدنظر قرار گیرد.

ب - دادن قدرت آتش بیشتر به محور پیشروی اصلی دشمن

پ - پشتیبانی سریع با آتش‌های تمرکزی

ت - پشتیبانی نزدیک یگان‌های مستقر در لایه فرسایشی به هنگام وارد عمل شدن

ث - در اصول سازمان برای رزم ضمن رعایت هر پنج اصل باید رابطه مناسبی برای پاسخ‌گویی متناسب به درخواست آتش برای هر یک از مراحل جنگ ناهم‌تراز پیش‌بینی شود

در طرح‌ریزی آتش گروه‌های توپخانه در جنگ ناهم‌تراز بایستی موارد جدیدتری نسبت به عملیات کلاسیک منظور گردد که گروه‌های توپخانه جوابگوی پشتیبانی مناسب آتش از مأموریت قرارگاه‌های عملیاتی منطقه‌ای نزا‌جا در جنگ ناهم‌تراز باشد که اهم موارد به شرح زیر هست:

الف - نحوه طرح‌ریزی آتش در زمان تهدید و تهاجم به‌طور کامل با ذکر جزئیات مشخص شود.

ب - طرح‌ریزی آتش باید بر اساس سناریوهای احتمالی دشمن که از قبل تدوین می‌گردد در محورهای نفوذی صورت گیرد.

پ- وظیفه طرح‌ریزی آتش در مناطقی که گردان توپخانه تیپ‌های مستقل نتوانسته‌اند پوشش دهند باید به صورت یک روش منظم مشخص و گروه توپخانه وظیفه طرح‌ریزی آن را بر عهده به گیرد.

شناسایی جامعه نمونه

سؤال ۱: میزان سنوات خدمتی جامعه نمونه

جدول ۱: جدول توزیع و درصد فراوانی مربوط به سنوات خدمتی جامعه نمونه

نظر مقایسه‌ای	کمتر از ۱۲	۱۲ تا ۱۸	۱۸ تا ۲۴	۲۴ به بالا	جمع
فراوانی	۳	۱۱	۲۹	۷	۵۰
فراوانی درصد	۶٪	۲۲٪	۵۸٪	۱۴٪	۱۰۰٪

جدول رسم شده گویای این مطلب است که تنها ۶ درصد از جامعه نمونه از سن خدمتی زیر ۱۲ سال برخوردار هستند و ۲۲ درصد از سن خدمتی بین ۱۲ تا ۱۸ سال برخوردارند و ۷۲ درصد از پاسخ‌دهندگان بالای ۱۸ سال خدمت دارند که مدیران مطلع را تشکیل می‌دهند، به این ترتیب جامعه آماری از ترکیب خوب و تجربه کافی خدمتی بهره‌مند می‌باشند.

سؤال ۲: میزان تحصیلات جامعه نمونه

جدول ۲: جدول توزیع و درصد فراوانی مربوط به میزان تحصیلات جامعه نمونه

نظر مقایسه‌ای	فوق‌دیپلم	کارشناس	کارشناس ارشد	دکتری (دانشجوی)	جمع
فراوانی	۰	۲۲	۲۳	۵	۵۰
فراوانی درصد	.	۴۴٪	۴۶٪	۱۰٪	۱۰۰٪

جدول ترسیم‌شده بیان‌کننده این مطلب است که تمامی جامعه نمونه در حد کارشناسی و کارشناسی ارشد و دکتری تحصیلات دارند. لذا کارکنان جامعه نمونه از توان علمی خوبی جهت درک بهتر سؤالات و پاسخگویی مناسب به آنها برخوردارند که می‌توان پس از تجزیه و تحلیل اطلاعات، نتایج حاصله را به کل جامعه آماری تعمیم داد که این امر اعتبار پاسخ‌ها را بیشتر می‌کند.

سؤال ۳: مشاغل خدمتی جامعه نمونه

جدول ۳: جدول توزیع و درصد فراوانی مربوط به مشاغل خدمتی جامعه نمونه

نظر مقایسه‌ای	فرماندهی و مدیریتی	ستادی	آموزشی	پشتیبانی و خدماتی	جمع
فراوانی	۲۵	۱۲	۱۰	۳	۵۰
فراوانی درصد	٪۵۰	٪۲۴	٪۲۰	٪۶	٪۱۰۰

جدول ترسیم شده بیان کننده این مطلب هستند که ۵۰ درصد از جامعه نمونه دارای مشاغل فرماندهی و مدیریتی، تعداد ۲۴ درصد دارای مشاغل ستادی، تعداد ۲۰ درصد دارای مشاغل آموزشی و ۶ درصد دارای مشاغل پشتیبانی و خدماتی هستند؛ که نتایج حاصله بیانگر این واقعیت است که ۷۴٪ افراد جامعه نمونه (اکثریت مطلق) دارای مشاغل فرماندهی و مدیریتی و ستادی می باشند، لذا کارکنان جامعه نمونه از تجارب شغلی خوبی جهت درک بهتر سؤالات و پاسخگویی مناسب به آنها برخوردارند که می توان پس از تجزیه و تحلیل اطلاعات، نتایج حاصله را به کل جامعه آماری تعمیم داد که این امر اعتبار پاسخها را بیشتر می کند.

تجزیه و تحلیل داده‌ها و اطلاعات

احتمالاً در نظر گرفتن اختصاص قدرت آتش بیشتر به محور پیشروی اصلی دشمن با پشتیبانی سریع آتش‌های تمرکزی در لایه‌های درگیر و فرسایشی می تواند بر سازمان برای رزم گروه‌های توپخانه در پشتیبانی آتش از مأموریت قرارگاه‌های عملیاتی منطقه‌ای نزاچا در جنگ ناهمتر از اثرگذار شود. به منظور آزمون این فرضیه سؤالات مرتبط با موضوع تنظیم گردیده که نتایج و ماحصل نظرخواهی از جامعه نمونه به شرح ذیل هست.

جدول ۴: جدول توزیع و درصد فراوانی مربوط به فرضیه اول

	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	جمع
فراوانی	۳۴	۲۲	۱۳	۵	۳	۷۷
درصد	٪۴۴	٪۲۹	٪۱۷	٪۶	٪۴	٪۱۰۰

۴۴ درصد از جامعه نمونه، در نظر گرفتن اختصاص قدرت آتش بیشتر به محور پیشروی اصلی دشمن با پشتیبانی سریع آتش‌های تمرکزی در لایه‌های درگیر و فرسایشی می تواند بر سازمان برای رزم گروه‌های توپخانه در پشتیبانی آتش از مأموریت قرارگاه‌های عملیاتی منطقه‌ای نزاچا در جنگ ناهمتر از اثرگذار شود را به طور خیلی زیاد، ۲۹ درصد به طور زیاد، ۱۷ درصد متوسط و ۶ درصد و ۴ درصد کم بیان داشته‌اند. ۷۳ درصد از جامعه نمونه معتقدند مؤثر خواهد شد مناسب بوده، ۱۳ درصد متوسط و ۳ درصد نامناسب می دانند.

به عبارت دیگر: در نظر گرفتن اختصاص قدرت آتش بیشتر به محور پیشروی اصلی دشمن با پشتیبانی سریع آتش‌های تمرکزی در لایه‌های درگیر و فرسایشی می‌تواند بر سازمان برای رزم گروه‌های توپخانه در پشتیبانی آتش از مأموریت قرارگاه‌های عملیاتی منطقه‌ای نزاجا در جنگ ناهمتراز اثرگذار شود.

تجزیه و تحلیل هدف اول بر اساس مصاحبه با صاحب‌نظران

در رابطه با منظور نمودن اختصاص قدرت آتش بیشتر به محور پیشروی اصلی دشمن با پشتیبانی سریع آتش‌های تمرکزی در لایه‌های درگیر و فرسایشی می‌تواند بر سازمان برای رزم گروه‌های توپخانه در پشتیبانی آتش از مأموریت قرارگاه‌های عملیاتی منطقه‌ای نزاجا در جنگ ناهمتراز اثرگذار شود صاحب‌نظران اذعان داشته‌اند برای این که حداکثر پاسخ‌گویی و حداقل آسیب‌پذیری ایجاد شود بهترین راه کار این است که اصول سازمان برای رزم در گروه توپخانه رعایت کرده و در واقع باید اصول پنج‌گانه را متمایز از رزم کلاسیک و به صورتی به کار گرفته شود که علاوه بر آنکه حداکثر حجم آتش مؤثر توپخانه حفظ‌شده، آسیب‌پذیری یگان توپخانه نیز کاهش پیدا نماید و پشتیبانی مناسبی برای طرح مانور فراهم گردد (اکبری، امیرنظام، مصاحبه ۹۳)

برای گروه‌های توپخانه که تحت کنترل توپخانه قرارگاه هستند از طرف فرمانده توپخانه قرارگاه، مأموریت تعیین گردد. به‌طور معمول فرماندهان توپخانه قرارگاه برای گردان‌های داخل یک گروه، مأموریت تعیین نمی‌نمایند. هر یک از چهار مأموریت تاکتیکی استاندارد را می‌توان به یک گروه توپخانه واگذار نمود. در این صورت مسئولیت‌های ذاتی یک مأموریت واگذاری به‌طور کلی شامل گروه می‌شود. فرمانده گروه در مقام فرماندهی، اختیار ذاتی دارد که جهت انجام مأموریت واگذاری خود در صورتی که لزوم به عناصر زیردست، دستورات لازم را صادر کند. این اختیار، شامل واگذاری مأموریت‌های تاکتیکی به یگان‌های زیردست نیز هست. در واگذاری مأموریت به یگان‌های تابعه گروه توسط فرمانده گروه باید دو اصل زیر رعایت گردد:

- (الف) توانایی کلی فرمانده گروه را در اجرای مأموریت واگذاری کاهش ندهد.
- (ب) درجه کنترل تمرکزی فرماندهی را که به گروه مأموریت تاکتیکی واگذار نموده است، کم ننماید. با در نظر گرفتن مسئولیت‌های ذاتی چهار مأموریت تاکتیکی استاندارد توپخانه

مشخص می‌شود که فرمانده گروه فقط هنگامی می‌تواند بدون نقض دو اصل بالا به گردان‌های داخل گروه، مأموریت تاکتیکی محول نماید (جهادی ارسی، رضا، مصاحبه ۹۳)

تجزیه و تحلیل هدف اول بر اساس مطالعه منابع

در سازمان برای رزم گروه‌های توپخانه در پشتیبانی آتش از مأموریت قرارگاه‌های عملیاتی منطقه‌ای نزاجا در جنگ ناهمتراز بایستی موارد جدیدی به شرح زیر منظور شود:

الف - در سازمان برای رزم، پشتیبانی نزدیک از یگان‌های مانوری در لایه‌های مقابله‌ای و فرسایشی مدنظر قرار گیرد.

ب - دادن قدرت آتش بیشتر به محور پیشروی اصلی دشمن

پ - پشتیبانی سریع با آتش‌های تمرکزی

ت - پشتیبانی نزدیک یگان‌های مستقر در لایه فرسایشی به هنگام وارد عمل شدن

ث - در اصول سازمان برای رزم ضمن رعایت هر پنج اصل باید رابطه مناسبی برای پاسخ‌گویی متناسب به درخواست آتش برای هر یک از مراحل جنگ ناهمتراز پیش‌بینی شود

تجزیه و تحلیل هدف دوم

احتمالاً در نظر گرفتن انجام طرح‌ریزی آتش بر اساس سناریوهای احتمالی دشمن در زمان تهدید و تهاجم با ذکر کامل جزئیات در محورهای نفوذی و مناطقی که گردان توپخانه تیپ‌ها قادر به پوشش آن نبوده‌اند می‌تواند بر طرح‌ریزی آتش گروه‌های توپخانه در پشتیبانی آتش از مأموریت قرارگاه‌های عملیاتی منطقه‌ای نزاجا در جنگ ناهمتراز اثرگذار خواهد شد به منظور آزمون این فرض سؤالات مرتبط با موضوع تنظیم گردیده است که نتایج و ماحصل نظرخواهی از جامعه نمونه به شرح ذیل هست.

جدول ۵: جدول توزیع و درصد فراوانی مربوط به فرضیه دوم

	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم	جمع
فراوانی	۳۴	۲۳	۱۳	۵	۲	۷۷
درصد	٪۴۴	٪۳۰	٪۱۷	٪۶	٪۳	٪۱۰۰

۴۴ درصد از جامعه نمونه، در نظر گرفتن انجام طرح‌ریزی آتش بر اساس سناریوهای احتمالی دشمن در زمان تهدید و تهاجم با ذکر کامل جزئیات در محورهای نفوذی و مناطقی که گردان توپخانه تیپ‌ها قادر به پوشش آن نبوده‌اند می‌تواند بر طرح‌ریزی آتش گروه‌های توپخانه در پشتیبانی آتش از مأموریت قرارگاه‌های عملیاتی منطقه‌ای نزاجا در

جنگ ناهم‌تراز اثرگذار دانسته‌اند. را به‌طور خیلی زیاد، ۲۹ درصد به‌طور زیاد، ۱۷ درصد متوسط و ۶ درصد و ۴ درصد کم بیان داشته‌اند. ۷۳ درصد از جامعه نمونه معتقدند مؤثر خواهد شد مناسب بوده، ۱۳ درصد متوسط و ۳ درصد نامناسب می‌دانند. به‌عبارت‌دیگر: در نظر گرفتن انجام طرح‌ریزی آتش بر اساس سناریوهای احتمالی دشمن در زمان تهدید و تهاجم با ذکر کامل جزئیات در محورهای نفوذی و مناطقی که گردان توپخانه تیپ‌ها قادر به پوشش آن نبوده‌اند می‌تواند بر طرح‌ریزی آتش گروه‌های توپخانه در پشتیبانی آتش از مأموریت قرارگاه‌های عملیاتی منطقه‌ای نزاجا در جنگ ناهم‌تراز اثرگذار خواهد شد.

تجزیه و تحلیل هدف دوم بر اساس مصاحبه با صاحب‌نظران

در رابطه با منظور نمودن انجام طرح‌ریزی آتش بر اساس سناریوهای احتمالی دشمن در زمان تهدید و تهاجم با ذکر کامل جزئیات در محورهای نفوذی و مناطقی که گردان توپخانه تیپ‌ها قادر به پوشش آن نبوده‌اند می‌تواند بر طرح‌ریزی آتش گروه‌های توپخانه در پشتیبانی آتش از مأموریت قرارگاه‌های عملیاتی منطقه‌ای نزاجا در جنگ ناهم‌تراز صاحب‌نظران اذعان داشته‌اند:

طرح‌ریزی آتش توپخانه در کلیه رده‌ها به‌طور مداوم و هم‌زمان انجام می‌گیرد بدین معنی که وقتی طرحش تهیه و منتشر گردید بازهم طرح‌ریزی آتش ادامه خواهد داشت و متوقف نمی‌شود. در چانل‌های طرح‌ریزی عمل اضافه کردن آماج‌ها حذف آماج‌های مضاعف و انجام تغییرات لازم در طرح‌ها همیشه و به‌طور مداوم جریان خواهد داشت (اکبری، امیرنظام، مصاحبه ۹۳)

برای تهیه طرح آتش توپخانه یک رده نباید منتظر رسیدن طرح کامل از سایر رده‌ها باشد بلکه به‌محض مشخص شدن آماج‌ها رسیدن اطلاعات تعیین احتیاجات پشتیبانی آتش این عناصر باید بلافاصله به تمام رده‌های مربوطه ارسال گردند. این مداومت و هماهنگی در ارسال عناصر سبب می‌شود که طرح‌های آتش در تمام رده‌ها هم‌زمان تهیه گردند (جهادی ارسی، رضا، مصاحبه ۹۳)

طرح آتش توپخانه قرارگاه با توجه به درخواست آتش یگان‌های تابعه احتیاجات پشتیبانی آتش قرارگاه تهیه می‌شود. هدف از طرح‌ریزی آتش در توپخانه برای سرتاسر منطقه عملیات لشکر هست.

رکن ۳ گروه توپخانه طرح آتش توپخانه قرارگاه را با طرح ریزی آتش برای توپخانه عمل کلی و یگان‌های تقویت‌کننده توپخانه قرارگاه روی آماج‌هایی که درخواست شده‌اند یا خارج از برد گردان‌های توپخانه کمک مستقیم هستند و یا آماج‌هایی که از نظر قرارگاه دارای اهمیت می‌باشند شروع می‌کند. طرح‌های آتش توپخانه‌های کمک مستقیم در صورت لزوم به‌وسیله آتش گردان‌های عمل کلی و در کل، در طرح آتش توپخانه قرارگاه منظور می‌گردند. چنانچه طرح ریزی آتش در داخل منطقه مسئولیت یا منطقه عمل یگان‌های تابعه قرارگاه انجام می‌گردد یا اینکه در عملیات یگان‌های تابعه مؤثر هست در این صورت هماهنگی با این یگان‌ها ضروری است (مصدقی، محمد، مصاحبه ۹۳)

طرح ریزی آتش مشروح و کامل باید در زمان تهدید دشمن انجام گیرد زیرا در زمان تهاجم دشمن زمان کافی برای این کار نخواهیم داشت. این آتش‌ها به‌صورت زیر اجرا گردند:

الف) این آتش‌ها به‌صورت سری و ترجیحاً گروه آماج طرح ریزی می‌گردد.

ب) به‌منظور جلوگیری از کشف منطقه پدافندی و مواضع نیروهای خودی، اجرای این آتش‌ها باید بنا به درخواست یگان مانوری باشد.

ج) بهتر است ابتدا و انتهای محل عبور دشمن را در منطقه پدافندی به‌صورت ترکیبی از گروه و سری آماج طرح ریزی نمود.

د) طرح ریزی آتش به‌صورت گروه و سری آماج بر روی عقبه دشمن (احتیاط، منابع تدارکاتی و...) و نیروهای جلودار دشمن که از منطقه کشتارگاه خارج گردیده‌اند به‌منظور انهدام این اهداف و جلوگیری از تقویت دشمنی که در کشتارگاه گرفتار شده است اجرا می‌گردد.

ه) استفاده از حداکثر نواخت تیر جنگ‌افزارها به‌منظور:

و) استفاده از کالیبرهای مختلف در پدافند مؤثر به‌منظور ایجاد یک حجم آتش مؤثر و مداوم در منطقه هدف‌ها و وارد آوردن حداکثر تلفات و ضایعات به دشمن.

ز) استفاده از گلوله‌های دود انگیز (در روز) به‌منظور کور کردن دید دشمن و پوشش عقب‌نشینی نیروهای مانوری خودی از منطقه پدافند مؤثر و تسهیل در جابه‌جایی نیروهای خودی، استفاده می‌گردد.

ر) از گلوله‌های روشن‌کننده (در شب) به‌منظور کمک به عقب‌نشینی نیروهای مانوری خودی از منطقه پدافند مؤثر و جابه‌جایی نیروهای خودی در شب استفاده می‌گردد.

همچنین اجرای آتش با گلوله‌های روشن‌کننده در ابتدای شروع عملیات پدافند مؤثر می‌تواند باعث ایجاد رعب و وحشت نیروهای دشمن گردد.

(ذ) استفاده از گلوله‌های روشن‌کننده در روز:

اجرای آتش با استفاده از گلوله‌های روشن‌کننده (در روز) می‌تواند به‌عنوان یک پیام بصری قراردادی جهت انتقال آتش کلیه وسایل پشتیبانی آتش مستقر در منطقه به کشتارگاه باشد (میناپور، شهرام، مصاحبه ۹۳)

تجزیه و تحلیل هدف دوم بر اساس مطالعه منابع

در طرح‌ریزی آتش گروه‌های توپخانه در پشتیبانی آتش از مأموریت قرارگاه‌های عملیاتی منطقه‌ای نزاچا در جنگ ناهمتراز بایستی موارد جدیدی به شرح زیر منظور شود:

الف - نحوه طرح‌ریزی آتش در زمان تهدید و تهاجم به‌طور کامل با ذکر جزئیات مشخص شود.

ب - طرح‌ریزی آتش باید بر اساس سناریوهای احتمالی دشمن که از قبل تدوین می‌گردد در محورهای نفوذی صورت گیرد.

پ- وظیفه طرح‌ریزی آتش در مناطقی که گردان توپخانه تیپ‌های مستقل نتوانسته‌اند پوشش دهند باید به‌صورت یک روش منظم مشخص و گروه توپخانه وظیفه طرح‌ریزی آن را بر عهده به گیرد.

نتیجه‌گیری

با توجه به تحلیل انجام‌شده نتایج حاصله به شرح زیر می‌باشند:

هدف یکم: تبیین نحوه‌ی سازمان برای رزم گروه‌های توپخانه در پشتیبانی آتش از

مأموریت قرارگاه‌های عملیاتی منطقه‌ای نزاچا در جنگ ناهمتراز

سازمان دادن یگان‌های توپخانه برای رزم تحت هرگونه شرایط و در هر نوع عملیات، اعم از منظم و یا نامنظم و یا عملیات ناهمتراز نباید خارج از اصول اولیه‌ی سازمان برای رزم باشد و هیچ‌وقت نباید برای انجام پشتیبانی آتش یگان‌های توپخانه به‌طور جدی در خطر قرار گرفته و به‌صورت گردانی و یا حتی آتشباری در مواضع مستقر شوند.

همیشه این مطلب مدنظر باشد که همکاری نزدیک بین یگان پشتیبانی شونده و یگان توپخانه از اهمیت خاصی برخوردار است و در رزم ناهمتر از این همکاری و هماهنگی باید به میزان زیادی افزایش یابد.

باید دقت کرد که مأموریت‌های راهکنشی استاندارد توپخانه صحرائی نیازمندی‌های یک وضعیت راهکنشی را برطرف نمی‌نمایند لذا، در چنین وضعیت‌های راهکنشی که نظر فرمانده با واگذاری یک مأموریت راهکنشی استاندارد برآورده نمی‌شود، می‌توان به یک یگان توپخانه مأموریت غیراستاندارد واگذار نمود. بیشترین مأموریت‌های واگذاری به یگان‌های گروه توپخانه از نوع غیر تمرکزی باشد بنابراین برای اینکه فرمانده قرارگاه بتواند در عملیات اعمال نفوذ نماید حداقل توپخانه و موشک‌ها را در اختیار خود باقی می‌گذارد پس بهتر است گروه توپخانه دریافت‌کننده مأموریت عمل کلی باشد و درواقع گردان‌های راکت انداز و برد بلند خود را با نقش آتشبار در اختیار خود نگه دارد. ولی به‌طور معمول مأموریت گروه‌های توپخانه توسط ستاد نزا جا باید در زمان صلح تعیین شود.

در سازمان برای رزم، پشتیبانی نزدیک از یگان‌های مانوری در لایه‌های مقابله‌ای و فرسایشی، دادن قدرت آتش بیشتر به محور پیشروی اصلی دشمن، پشتیبانی سریع با آتش‌های تمرکزی و پشتیبانی نزدیک یگان‌های مستقر در لایه فرسایشی به هنگام وارد عمل شدن مدنظر قرار گیرد.

در اصول سازمان برای رزم ضمن رعایت هر پنج اصل باید رابطه مناسبی برای پاسخ‌گویی متناسب به درخواست آتش برای هر یک از مراحل جنگ ناهمتر از پیش‌بینی شود. فرمانده گروه در مقام فرماندهی، اختیار ذاتی دارد که جهت انجام مأموریت واگذاری خود در صورتی که لزوم به عناصر زبردست، دستورات لازم را صادر کند. این اختیار، شامل واگذاری مأموریت‌های تاکتیکی به یگان‌های زبردست نیز هست. در واگذاری مأموریت به یگان‌های تابعه گروه توسط فرمانده گروه باید دو اصل زیر رعایت گردد:

(الف) توانایی کلی فرمانده گروه را در اجرای مأموریت واگذاری کاهش ندهد.

(ب) درجه کنترل تمرکزی فرماندهی را که به گروه مأموریت تاکتیکی واگذار نموده است، کم ننماید.

تغییرات سازمانی گروه منوط به احتیاجات تاکتیکی قرارگاه منطقه‌ای پشتیبانی شونده هست. در صورت‌بندی‌های غیرخطی اگر گروه، گردان‌های خود با کالیبرهای مختلف در اختیار داشته باشد پشتیبانی آتش مناسب‌تری برای قرارگاه فراهم می‌کند؛ بنابراین در

سازمان برای رزم باید همیشه دقت کرد در هر شرایط تمرکز آتش توپخانه را که برای نبرد سرنوشت‌ساز هست مورد توجه قرارداد و توجه کرد که تفویض اختیار تا پایین‌ترین رده انجام شود.

در ساختار فعلی نزاجا و با حذف توپخانه لشکری خلأ بسیار بزرگی در پشتیبانی آتش از یگان‌های مانوری ایجاد گردیده بنابراین لازم هست در رده قرارگاه‌های لشگری پیش‌بینی عنصر پشتیبانی آتش با نفرات و تجهیزات کافی گردد که بتوانند آتش‌های داخل منطقه لشکر را هماهنگ و آتش مناسب برای فرمانده لشکر جهت نفوذ در عملیات فراهم شود. در رده قرارگاه‌های منطقه‌ای پیش‌بینی قرارگاه توپخانه‌ای تحت عنوان توپخانه سپاه گردد که علاوه تعیین مأموریت برای گروه توپخانه کلیه آتش‌های داخل منطقه قرارگاه منطقه‌ای را هماهنگ نماید.

در رده نیرو زمینی ساختاری جدیدی به همانند سپاه پاسداران تحت عنوان توپخانه نیرو تشکیل گردد که علاوه بر کنترل تاکتیکی و عملیاتی تمامی یگان‌های توپخانه، راهبرد مناسب برای پیشرفت و استفاده بهتر از طرح آتش در سطح اجا برای یگان‌های آتش تعریف نماید.

هدف دوم: تبیین نحوه‌ی طرح‌ریزی آتش گروه‌های توپخانه در پشتیبانی آتش از مأموریت قرارگاه‌های عملیاتی منطقه‌ای نزاجا در جنگ ناهم‌تراز

طرح‌ریزی آتش توپخانه در رزم ناهم‌تراز در کلیه رده‌ها به‌طور مداوم و هم‌زمان انجام می‌گیرد بدین معنی که وقتی طرح آتش تهیه و منتشر گردید بازهم طرح‌ریزی آتش ادامه خواهد داشت و متوقف نمی‌شود.

آماج‌هایی که در طرح مانور قرارگاه مؤثر هستند برای تک به آن‌ها ر ۳ گردان توپخانه مربوطه (گردانی که آماج در منطقه اوست) فرستاده می‌شود. آماج‌هایی که خارج از برد توپخانه تپپی می‌باشند برای اجرای آتش روی آن‌ها به توپخانه قرارگاه فرستاده خواهند شد. آماج‌هایی که در حد کوتاه خط آتش هماهنگ شده قرار دارند باید با گردان توپخانه کمک مستقیم تپپی مربوطه هماهنگ شوند. آماج‌هایی که برای تک به وسیله توپخانه مناسب نیستند برای تک به آن‌ها با سایر وسایل پشتیبانی آتش به عنصر پشتیبانی آتش قرارگاه فرستاده می‌شوند. پس از تکمیل طرح آتش توپخانه قرارگاه ابتدا آن را برای مقایسه با آتش‌هایی که با سایر وسایل پشتیبانی آتش قرارگاه آتش

می‌گردند به عنصر هماهنگی آتش در مرکز عملیات تاکتیکی قرارگاه ارسال و سپس برای تصویب و امضاء فرمانده قرارگاه نسخ طرح آتش به توپخانه تابعه فرستاده می‌شود. بنابراین چنانچه طرح‌ریزی آتش توپخانه قرارگاه طوری تهیه شود که جواب گوی تغییرات در وضعیت باشد.

در رزم ناهمتراز باید طرح‌ریزی بر روی تنگه‌ها، گردنه‌ها، معابر اجباری عبور دشمن، دهلیزها و... که برای اجرای پدافند قاطع مناسب می‌باشند به صورت گروه و سری آماج به خصوص در داخل منطقه کشتارگاه و عقبه ستون دشمن انجام می‌گیرد.

بهتر است ابتدا و انتهای محل عبور دشمن را در منطقه رزمگاه به صورت ترکیبی از گروه و سری آماج طرح‌ریزی نمود و طرح‌ریزی آتش به صورت گروه و سری آماج بر روی عقبه دشمن (احتیاط، منابع تدارکاتی و...) و نیروهای جلودار دشمن که از منطقه کشتارگاه خارج گردیده‌اند به منظور انهدام این اهداف و جلوگیری از تقویت دشمنی که در کشتارگاه گرفتار شده است اجرا گردد؛ بنابراین به منظور عدم کشف رزمگاه و پایگاه‌ها و مواضع نیروهای خودی، اجرای این آتش‌ها باید بنا به درخواست یگان مانوری باشد.

استفاده از حداکثر نواخت تیر جنگ‌افزارها به منظور وارد آوردن حداکثر تلفات به دشمن و بر هم زدن سازمان و آرایش راهکنشی وی، استفاده از کالیبرهای مختلف به منظور ایجاد یک حجم آتش مؤثر در منطقه هدف‌ها و استفاده از حداکثر برد سلاح‌ها و جنگ‌افزارهای پشتیبانی آتش مدنظر قرار می‌گیرد.

طرح‌ریزی آتش مشروح و کامل باید در زمان تهدید دشمن انجام گیرد. لذا در عملیات ناهمتراز، مدت‌زمان اجرای آتش‌ها را نمی‌توان تعیین نمود و فقط به نحوه اجرا و تقدم واگذاری آتش‌ها اشاره می‌گردد. کلیه آتش‌های توپخانه بنا به درخواست اجرا می‌شود و تقدم واگذاری آتش‌ها با لایه‌های مقابله‌ای فرسایشی هست.

طرح‌ریزی آتش باید بر اساس سناریوهای احتمالی دشمن که از قبل تدوین می‌گردد در محورهای نفوذی صورت گیرد. اجرای آتش از دورترین، پنهان‌ترین و غیرمحتمل‌ترین نقطه علیه مهاجم انجام شود

در طرح آتش گروه با توجه به نوع صورت‌بندی که ممکن است یگان‌های مانوری قرارگاه پشتیبانی شونده در منطقه بسیار وسیعی مستقر شده باشند قابلیت انعطاف برای هرگونه تغییرات وجود داشته باشد. بهترین نوع آماج یا آماج‌هایی که بایستی در طرح آتش گروه از نظر شکل مدنظر قرارداد آماج منطقه‌ای است.

گروه‌های توپخانه موظف هستند طرح آتش توپخانه‌های در اختیار خود (عمل کلی، عمل کلی تقویت و تقویت توپخانه‌های تپیی) را تهیه و منتشر نمایند.

(۱) مأموریت مناسب برای کلیه گروه‌های توپخانه پیشنهاد و طرح آتش متناسب با طرح مانور سرزمینی برای هریک از گروه‌ها تعریف گردد و با اجرای یک رزمایش نحوه‌ی به‌کارگیری گروه‌های توپخانه در پشتیبانی از قرارگاه‌های منطقه‌ای نزاجا مورد ارزیابی قرار گیرد؛ که در این راستا گروه‌های توپخانه در هر سیکل آموزشی و بعد از آزمایش نوع ۳ گردان‌ها یک رزمایش در منطقه سرزمینی خود مطابق با آیین‌نامه گروه در رزم ناهم‌تراز برگزار نمایند.

برابر طرح ثامن کلیه‌ی گروه‌های توپخانه در منطقه سرزمینی خود مستقر شوند تا بتوانند پشتیبانی مناسب آتش از قرارگاه‌های منطقه‌ای نزاجا فراهم نمایند

ساخت‌وساز مواضع دفاعی، با نظارت کامل مبادی ذی‌ربط و با در نظر گرفتن شرایط، مواضع و مکان‌بایی صحیح در مناطق سرزمینی هریک از گروه‌ها صورت گیرد تا سازمان برای رزم و طرح‌ریزی مناسب با شرایط رزم ناهم‌تراز صورت گیرد.

در خصوص واگذاری و خرید توپ‌کش‌های مناسب با قدرت سرعت مناسب با شرایط رزم ناهم‌تراز و با هماهنگی کارشناسان خبره توپخانه برای گروه‌های توپخانه و طراحی نرم‌افزارهای مناسب برای طرح‌ریزی آتش گروه‌های توپخانه اقدام گردد.

منابع

- احمدی، امین‌الله (۱۳۹۱) سازمان برای رزم توپخانه، اصفهان، انتشارات مراتو اصفهان
- آذرافروز، محسن (۱۳۹۰) طرح‌ریزی آتش، اصفهان، انتشارات مراتو اصفهان
- اعلمی فر، محمود (۱۳۹۰) دانستنی‌های کلی توپخانه، اصفهان، انتشارات مراتو اصفهان
- حاذق، فریدون (۱۳۶۰) فنون طرح‌ریزی و تطبیق آتش‌های توپخانه، تهران، انتشارات نزاجا
- زهتاب، سلماسی (۱۳۹۰) جنگ‌های آینده، تهران، انتشارات دافوس آجا
- سعیدی فر علی‌اشرف (۱۳۹۰) سازمان برای رزم توپخانه در عملیات ناهمتراز، اصفهان، انتشارات مراتو اصفهان
- سیفی، حاتم (۱۳۹۱) کاربرد توپخانه در عملیات نامنظم، اصفهان، انتشارات مراتو اصفهان
- شیخیان، علی، سیفی، حاتم (۱۳۹۰) تاکتیک و تکنیک توپخانه صحرائی در رزم ناهمتراز، اصفهان، انتشارات مراتو اصفهان
- صارمی، کریم (۱۳۹۰) ارتقاء یگان‌های موشکی در جنگ ناهمتراز، تهران، انتشارات دافوس آجا
- صارمی، کریم، پرواس، سید رضا (۱۳۹۰) جنگ ناهمتراز، تهران، انتشارات دافوس آجا
- عارف، غلامرضا (۱۳۹۰) تاکتیک تخصصی، اصفهان، انتشارات مراتو اصفهان
- فرقانی، جمشید، کمالی محسن (۱۳۹۰) رزم در برابر ناهمتراز، تهران، انتشارات ستاد آجا
- کامیاب، سعید (۱۳۸۵) تاکتیک توپخانه، اصفهان، انتشارات مراتو اصفهان
- کامیاب، سعید (۱۳۹۰) کاربرد توپخانه در عملیات منظم، اصفهان، انتشارات مراتو اصفهان
- موسوی قویدل، سید علی‌اکبر (۱۳۸۵) معارف جنگ، تهران، انتشارات معاونت آموزشی نزاجا
- میناپور، شهرام (۱۳۹۰) فرماندهی بر گردان توپخانه، اصفهان، انتشارات مراتو اصفهان